

Костирко Т. М.

Кандидат наук із соціальних комунікацій, директор Наукової бібліотеки
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
(Україна, Миколаїв), tamara.kostyrko@nuos.edu.ua

Корольова Т. Д.

Завідуюча електронним читальним залом Наукової бібліотеки
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
(Україна, Миколаїв), tetyana.korolova@nuos.edu.ua

**Віце-адмірал Степан Йосипович Макаров: роль бібліотечного
краєзнавства з формування і популяризації наукових досягнень видатного
флотоводця і дослідника**

Висвітлюється досвід краєзнавчої діяльності Наукової бібліотеки НУК з формування, зміцнення та просування «професійної пам'яті» і популяризації наукових досягнень видатного світового флотоводця і дослідника віце-адмірала Степана Йосиповича Макарова.

Ключові слова: С. Й. Макаров, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, наукова бібліотека, краєзнавча діяльність, бібліотека ЗВО.

Концепція переходу від інформаційного суспільства до суспільства знань націлює бібліотеки на переосмислення своєї діяльності, пошук нових підходів і методів, вдосконалення традиційних. В першу чергу, це стосується краєзнавства як головного фактора, що визначає соціальну значимість бібліотек. Бібліотеки закладів вищої освіти, що володіють потужними інформаційними ресурсами та є берегинями регіональної пам'яті, стають генераторами освітньої та науково-дослідної діяльності в галузі відтворення, вивчення та популяризації інтелектуальної спадщини закладу, включаючи його історію.

Наукова бібліотека (НБ) НУК сьогодні – це потужний науково-інформаційний центр. Одним із пріоритетів його діяльності є популяризація наукових досягнень вчених університету, висвітлення їхньої ролі в розвитку науки Миколаївщини, держави та світу та гідного місця в світовій науковій еліті. Виходячи з вимог часу, Наукова бібліотека НУК ім. адм. Макарова бачить своє завдання в створенні цілісної системи краєзнавчого забезпечення, формування, зміцнення та просування «професійної пам'яті», об'єктом якої, у даному випадку, є університет та його особистості (вчені, викладачі, співробітники, студенти). Доленосною постаттю для Національного університету кораблебудування став віце-адмірал Степан Йосипович Макаров, уродженець м. Миколаєва. На зламі XIX-XX ст. він увійшов в історію розвитку морського флоту, перш за все, як виразник прогресивних традицій та проявив себе як вчений-географ, новатор і винахідник в артилерії, мінно-торпедній справі та кораблебудуванні, творець основ теорії живучості та непотоплюваності кораблів. Степан Йосипович все життя любив Батьківщину, море та моряків. Ім'я адмірала С. Й. Макарова по праву стоїть в одній ланці з іменами видатних світових флотоводців та дослідників.

На початку 2019 р. університет відзначив декілька важливих історичних дат, пов'язаних з ім'ям адмірала: у січні виповнилося 170 р. від дня народження С. Й. Макарова; 70 р. з моменту присвоєння Миколаївському кораблебудівному інституту (МКІ) імені знаменитого флотоводця, науковця та інженера; 70 р. від дня заснування меморіального музею адмірала С. Й. Макарова; 70 р. від дня започаткування Макарівської стипендії та Макарівських читань, а 13 квітня – 115 р. від дня загибелі адмірала С. Й. Макарова на броненосці «Петропавловск».

Сьогодні фонд НБ НУК має велике зібрання книг, пов'язаних з історією морського флоту, багато з них є раритетними. Ця частина фонду формувалася в період з 1972 по 1986 рр. і пов'язана з історією формування Меморіального музею адмірала С. Й. Макарова. Діамантами цієї колекції можна вважати збірники документів адміралів Ф. Ф. Ушакова, П. С. Нахимова,

В. А. Корнілова, практично всі випуски журналу «Морской сборник» (1848-1917 pp.), «Устав морской, о всем что касается доброму управлению в бытности флота на море» (1780 p.) і, звичайно, прижиттєві видання книг С. Й. Макарова, такі як «О непотопляемости судов» (1875 p.) та ін. Ці та багато інших книг представлено у бібліографічному покажчику «Коллекция раритетных, ценных и редких изданий по судостроению и мореплаванию из фонда библиотеки УГМТУ-НУК» (2003, 2010 pp.).

З метою популяризації та промоції наукового спадку та досягнень С. Й. Макарова, Наукова бібліотека НУК вже багато років проводить різноманітні заходи. Традиційним стало проведення спільно з науковцями, студентами та співробітниками університету заходів до ювілейних дат, пов'язаних з нашим видатним земляком. Ось перелік деяких з них: години пам'яті: «Віце-адмірал С. Й. Макаров» (2004 p.), «Тайна загибелі адмірала Макарова» (2014 p.); презентація книги В. Доценка, С. Макарова «Степан Осипович Макаров. Флотоводец. Ученый. Мореход» в ході участі у XII виставці місцевих видавництв «Миколаївська книга-2014», перегляд відеофільмів про адмірала С. Й. Макарова; книжково-ілюстративні виставки: «Флотоводец та вчений», «Наукові праці адмірала С. Й. Макарова», «Вінець безсмертя адмірала С. Й. Макарова» та ін.; тематичні полиці: «Життя, гідне пам'яті й пошани», «С. Й. Макаров – вчений та невтомний дослідник» та ін. В рамках участі Наукової бібліотеки у створенні статей для Вікіпедії сформовано сторінку «Меморіальний музей С. Й. Макарова».

Запровадження новітніх комп'ютерних технологій дозволяє сьогодні бібліотеці створювати нові інформаційні продукти, серед яких мультимедійні години, віртуальні екскурсії, віртуальні виставки. Так, під час лекцій з основ інформаційної культури та щорічної акції «Тиждень активації першокурсника» проходять медіа-екскурсії-презентації, на яких студенти дізнаються багато цікавого про історію та сьогодення нашого університету, віртуально відвідують Меморіальний музей адмірала С. Й. Макарова. Віртуальні виставки «Віце-адмірал С. Й. Макаров» (2004 p.), «Тайна гибели адмирала» (2014 p.), «Адмірал

С. Й. Макаров – моряк, вчений, флотоводець» (2019 р.). представляють матеріали, що стосуються життя та діяльності видатного флотоводця і вченого. При їх підготовці були використані ресурси як з фонду НБ НУК, бібліотек м. Миколаєва (ОУНБ, ЦБ імені М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва), так і ті, що знаходяться у вільному доступі в мережі інтернет. У віртуальній виставці «Адмірал С. Й. Макаров – моряк, вчений, флотоводець», підготовленій співробітниками електронного читального залу до 170 річниці від дня народження С. Й. Макарова, представлено унікальний матеріал – генеалогічне древо родини адмірала, створене В. В. Мацкевичем, капітаном 2-го рангу у відставці, завідувачем сектором стандартизації та метрології адміністративно-управлінського персоналу науково-дослідної частини (НДЧ) НУК, науковим керівником музею С. Й. Макарова на громадських засадах.

Владислав Вітольдович – натхненник і організатор пошукової та науково-дослідницької роботи, тому фонд меморіального музею неодноразово поповнювався оригінальними знахідками викладачів, студентів, а потім і випускників МКІ-НУК, які і допомогли знайти відсутні ланки родоводу флотоводця. Ознайомитися з віртуальної виставкою та генеалогічним древом родини адмірала можна на сайті НБ НУК(<http://lib.nuos.edu.ua/>) в розділі «Електронні ресурси».

Таким чином, можна з упевненістю сказати, що Наукова бібліотека НУК, як генератор краєзнавчих ресурсів університету, проводить велику роботу з популяризації наукових досягнень видатного флотоводця і дослідника віце-адмірала Степана Йосиповича Макарова.

Джерела та література

1. Белоус І. О. Краєзнавчий напрямок бібліографічної діяльності бібліотеки університету / І. О. Белоус // Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі : матеріали ІІ Науково-практичної Інтернет-конференції, Харків, 24–31 жовтня 2016 р. / Харк. нац. мед. ун-т. – Харків : ХНМУ, 2016 . – С. 23–28.

2. Мацкевич В. В. Адмирал Степан Макаров и его генеалогическое древо [Электронный ресурс] / Мацкевич В.В. // Николаевские новости : [сайт]. – Электрон. текст. дан. – 30.01.19. – режим доступа: <http://www.niknews.mk.ua/2019/01/30/admiral-stepan-makarov-i-ego-genealogicheskoe-drevo/> (дата обращения: 05.07.2019).
3. Имени адмирала: университет, музей, фонд ценной книги / под общ. ред. С. С. Рыжкова. – Николаев : НУК, 2013. – 125 с.

Kostyrko T. M.,

Cand. Sc. (Social Communication),

Director of the Scientific Library of

The Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Korolova T. D,

Admiral Makarov National University of Shipbuilding,

Scientific Library

Vice-Admiral Stepan Makarov: the role of local history in the formation and promotion of scientific achievements of a prominent naval commander and researcher

The article covers the experience of local lore activity of the Scientific Library of the Admiral Makarov National University of Shipbuilding on the formation, strengthening and promotion of «professional memory» and popularization of scientific achievements of the prominent world naval commander and researcher of vice-admiral Stepan Makarov.

Key words: *S. Makarov, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, scientific library, local lore activity.*

Костырко Т.Н.,

Кандидат наук по социальным коммуникациям,

Директор Научной библиотеки Национального университета кораблестроения
имени адмирала Макарова,

Королева Т.Д.,

Заведующая Электронным читальным залом Научной библиотеки
Национального университета кораблестроения имени адмирала Макарова